

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU
EU:N RIIPPUMATON

TIETOSUOJAVIRANOMAINEN

VUOSIKERTOMUS

2021
TIIVISTELMÄ

Lisätietoa Euroopan tietosuojavaltuutetusta on verkkosivustolla osoitteessa edps.europa.eu

Verkkosivustolta voi myös [tilata](#) uutiskirjeemme.

Waterford, Irlanti – Bryssel, Belgia: Trilateral Research Ltd, Vrije Universiteit Brussel, 2022

© Suunnittelu ja valokuvat: Trilateral Research Ltd, Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan unioni

© Euroopan unioni, 2022

Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Kaikkien sellaisten kuvien tai muun aineiston käyttöön tai jäljentämiseen, joihin Euroopan tietosuojavaltuutetulla ei ole tekijänoikeuksia, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

PDF ISBN 978-92-9242-795-5 ISSN 1831-0621 doi: 10.2804/76921 QT-AB-22-001-FI-N
HTML ISBN 978-92-9242-762-7 ISSN 1831-0621 doi: 10.2804/86341 QT-AB-22-001-FI-Q

JOHDANTO

Tammikuussa 2021 pidetyssä tietotekniikkaa, tietosuojaa ja yksityisyyttä käsittelevässä konferenssissa pitämässäni [päättöpuheenvuorossa](#) kerroin osallistujille toiveikkuudestani. Olin toiveikas, että sulkutoimien aiheuttaman yksinäisyyden loppuminen luo yhteisen kokemuksen siitä, että kaikki tämä on tehty yhteisen hyvän vuoksi; että kokemamme solidaarisuus tekee meistä yhteiskuntana entistä vahvemman; ja että voimme hyödyntää tätä jaettua kokemusta tulevaisuudessa.

Näitä sanoja kirjoittaessani ja yrittäessäni ajatella viime vuotta on vaikea olla ajattelematta nykyhetkeä. Sodan hirmutekojen, kuten myös pandemian aiheuttaman tragedian, yhteydessä näemme, kuinka solidaarisuus lähentää meitä ja auttaa selviämään synkimmistä hetkistä.

Ei ole sattumaa, että solidaarisuus on yksi [Euroopan tietosuojavaltuutetun toimikauden 2020–2024 strategian](#) keskeisistä pilareista. Olen ylpeä siitä, että vuonna 2021 ryhdyimme sanoista tekoihin. EU:n toimielinten, virastojen ja elinten (EU:n toimielinten) valvonta perustuu vahvaan uskoon siitä, että EU:n julkisten viranomaisten tehokkuuden välttämätön ehto on lainsäädännön noudattamisen korkea taso. Tehokkaassa hallinnossa noudatetaan oikeusvaltioperiaatetta ja toimitaan lain mukaan eikä sinne päin.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on sitoutunut tukemaan EU:n toimielimiä tässä pyrkimyksessä. Panemme tyytyväisinä merkille, kuten on käynyt ilmi etätarkastuksista, ohjeista ja koulutustilaisuuksista, tietosuojaperiaatteiden noudattamisen korkean tason, kun on kyse toimenpiteistä, joihin on ryhdytty pandemian torjumiseksi.

[Euroopan tietosuojavaltuutetun päätös](#), jolla Europol määrittiin poistamaan tietoaineistot, joilla ei ole osoitettuja yhteyksiä rikolliseen toimintaan, olisi myös nähtävä osana oikeusvaltioperiaatteen ja kypsän keskinäisen valvontajärjestelmän kunnioittamista. Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa vahvoja EU:n toimielimiä. Tällainen vahvuus voi kuitenkin perustua ainoastaan unionin lainsäätäjän niille antaman toimeksiannon täydelliseen noudattamiseen. Muunlainen perusta ei voi tuottaa tuloksia pitkällä aikavälillä.

Vuosikertomuksessa 2021 esimerkkejä toimintapoliittisen neuvonannon alalta ovat lausunnot, jotka annoimme useista unionin lainsäätäjien aloitteista, jotka vaikuttavat yksilöiden henkilötietojen suojaan, kuten [digipalvelusäädös](#) tai [digimarkkinasäädös](#). Lausuntonne perustuvat vakaumukseen siitä, että Euroopassa luotu tieto hyödyttää eurooppalaisia

yrittäjiä ja yksilöitä ja sitä käsitellään EU:n sääntöjen ja asetusten mukaisesti turvallisemman digitaalisen tulevaisuuden rakentamiseksi.

Euroopan tietosuojavaltuutettu on aina ollut laitos, joka katsoo EU:n toimielimiä pidemmälle. Olemme sitoutuneet EU:n menestymiseen yksityisyyttä ja tietosuojaa koskevien perusoikeuksien alalla. Tulevaisuutta ajatellen ja uskoen, että yleisen tietosuoja-asetuksen menestyminen on myös vastuullamme, jatkoimme aktiivista osallistumista Euroopan tietosuojaneuvoston työhön. Tämä näkyi niiden aloitteiden määrässä, joita ehdotimme tai joihin osallistuimme.

Ennen kaikkea näemme Euroopan unionin yhteisönä, jota määrittävät arvot, eivät rajat. Tämä vakaumus motivoi Euroopan tietosuojavaltuutettua laajentamaan toimia.

Toivomme, että tämä vakaumus jaetaan laajemminkin Euroopan unionissa.

Omistan vuosikertomuksen 2021 Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstölle, jonka työpanoksesta en voi kiittää tarpeeksi.

Wojciech Wiewiórowski

Euroopan tietosuojavaltuutettu

KOHOKOHDAT VUONNA 2021

Tässä luvussa esitellään Euroopan tietosuojavaltuutetun tärkeimmät toimet ja saavutukset vuonna 2021.

1.1.

Henkilötietojen kansainväliset siirrot

Euroopan unionin tuomioistuimen antaman Schrems II -tuomion jälkeen Euroopan tietosuojavaltuutettu toteutti ja käynnisti useita toimia ja aloitteita Euroopan tietosuojavaltuutetun EU:n toimielimille, elimille ja laitoksille tarkoitetun, Schrems II -tuomion noudattamista koskevan strategian yhteydessä. Euroopan tietosuojavaltuutetun Schrems II -strategia julkaistiin 29. lokakuuta 2020.

Strategian tavoitteena on varmistaa ja valvoa, että EU:n toimielimet, elimet ja virastot noudattavat tuomiota, kun on kyse henkilötietojen siirrosta EU:n ja Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolelle, erityisesti Yhdysvaltoihin. Osana strategiaa suoritamme kolmenlaisia toimia: tutkimuksia, valtuutuksia ja neuvontaa. Tämän lisäksi annamme yleisiä ohjeita toimielinten avustamiseksi niiden vastuuvollisuuden täyttämässä.

Huomionarvoista on, että käynnistimme toukokuussa 2021 kaksi tutkimusta: toinen koski Amazon-verkkopalvelujen ja Microsoftin Cloud II -sopimusten nojalla tarjoamien pilvipalvelujen käyttöä EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa ja toinen koski Microsoft Office 365 -ohjelmiston käyttöä Euroopan komissiossa. Näiden tutkimusten avulla Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrkii parantamaan tietosuojan noudattamista EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa, kun ne neuvottelevat sopimuksista palveluntarjoajan kanssa.

Lisäksi annoimme useita päätöksiä, jotka koskivat henkilötietojen siirtoa EU:n tai ETAn ulkopuolisiin maihin. Päätöksemme perustuvat arviointiin siitä, tarjoavatko kyseessä olevan EU:n toimielimen, elimen tai laitoksen työkalut, joita suunnitellaan käytettävän henkilötietojen siirtämiseen EU:n/ETAn ulkopuolelle, olennaisesti vastaavan henkilötietojen suojaustason kuin EU/ETA.

Lisätietoja Euroopan tietosuojavaltuutetun työstä henkilötietojen siirrossa on luvun 3 osassa 1: Henkilötietojen siirrot EU:n/ETAn ulkopuolisiin maihin ja luvun 3 osassa 6: Euroopan tietosuojavaltuutetun tutkimukset.

1.2.

Covid-19 ja tietosuoja, toimet jatkuvat

Vuonna 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi covid-19-pandemian ja sen tietosuojaan kohdistuvien vaikutusten seuraamista erityisen, alun perin vuonna 2020 perustetun [covid-19-työryhmän](#) avulla. EU:n toimielinten, elinten ja laitosten tietosuojaviranomaisena ja itsekin työnantajana laadimme ohjeita ja muita aloitteita, joilla tuetaan EU:n toimielimiä, elimiä ja laitoksia niiden käsittelytoimissa tänä aikana.

Kun EU:n toimielimet, elimet ja laitokset kehittivät strategioita työpaikalle paluuta varten, julkaisimme 9. elokuuta 2021 ohjeet [Return to the Workplace and EUIs' screening of COVID immunity or infection status](#) [Paluu työpaikalle ja covid-19-immuniteetin tai tartuntatilanteen seulonta EU:n toimielimissä, elimissä ja laitoksissa]. Ohjeemme sisältävät suosituksia erilaisista seikoista, kuten EU:n toimielinten, elinten ja laitosten covid-antigeenitestien tulosten mahdollisesta käyttämisestä, työntekijöiden rokotustilanteen käyttämisestä ja EU:n koronatodistuksista.

Covid-19-pandemian dynaaminen kehitys tarkoittaa sitä, että EU:n toimielinten, elinten ja laitosten on jatkuvasti mukautettava prosessejaan. Tästä syystä teimme [kyselytutkimuksen](#), jossa kaikilta EU:n toimielimiltä, elimiltä ja laitoksilta kysyttiin, kuinka ne ovat muuttaneet tai kehittäneet uusia käsittelytoimia covid-19-pandemian takia. Kyselytutkimus sisälsi kysymyksen EU:n toimielinten, elinten ja laitosten uusista käsittelytoimista; tietotekniikkavälineistä, joita EU:n toimielimet, elimet ja laitokset ottivat käyttöön tai paransivat etätyön mahdollistamiseksi; ja kansanterveyteen liittyvistä tehtävistä vastuussa olevien EU:n toimielinten, elinten ja laitosten käyttöön ottamista uusista käsittelytoimista. Kyselytutkimuksen tuloksia, jotka on jaettu EU:n toimielinten, elinten ja virastojen tietosuojavastaavien kanssa ja jotka jaetaan myöhemmin suurelle yleisölle, käytetään Euroopan tietosuojavaltuutetun voimassa olevien ohjeiden ajantasaistamiseen. Ne ovat myös mukana uusien ohjeiden laatimisessa pandemian kehityksen ja sen jälkeen jatkuvien uusien käytäntöjen mukaisesti.

Mielestämme oli myös tarpeen antaa koulutusta EU:n toimielinten, elinten ja laitosten käyttämien sosiaalisen median, etätyövälineiden ja muiden tieto- ja viestintätekniisten välineiden käytöstä, koska kyseisten

välineiden käyttö on lisääntynyt sisäisessä viestinnässä ja viestinnässä suuren yleisön kanssa covid-19-pandemian aikana. Koulutustilaisuuksissa korostimme, että sosiaalisen median ja videoneuvottelutyökalujen käyttöä on pidettävä minkä tahansa tieto- ja viestintäteknisten työkalun käyttönä, kun arvioidaan niiden tietosuojavaikutuksia ja hyväksytään välttämättömiä toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että yksilöiden yksityisyyttä suojataan. Euroopan tietosuojavaltuutettu tarkisti säännöllisesti EU:n tietosuojaa koskevan säädöskehityksen noudattamisen tässä yhteydessä.

1.3.

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen valvonta

Vuonna 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen kuuluvien elinten ja virastojen valvontaa. Kyseiseen alueeseen kuuluu politiikan aloja aina Euroopan unionin ulkorajojen hallinnasta oikeudelliseen yhteistyöhön yksityisoikeudellisissa asioissa ja rikosasioissa. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueeseen kuuluu myös turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka, poliisiyhteistyö ja rikosten, kuten terrorismin, järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan ja huumeiden, torjuminen.

Europolin valvonta

Osa merkittävimmästä työstämme vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella sisältää Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviraston [Europolin](#) henkilötietojen käsittelyn valvonnan.

Valvoimme erityisesti Europolin koneoppimisvälineiden käyttöä, mikä on alun perin aloitettu jo vuonna 2019. Strategiamme mukaisesti keskityimme työssämme ja keskityimme jatkossakin operatiivisten tietojen käyttöön koneoppimismallien kehittämisessä, myös koulutuksessa, testauksessa, validoinnissa ja käyttämisessä, datatiedettä varten. Valvontamme koostui oma-aloitteisesta tutkimuksesta, jota seurasi ennakkokuuleminen, jonka aloitimme helmikuussa 2021. Sen perusteella annoimme lausunnon 21 suosituksesta, joita Europolin olisi noudatettava välttääkseen Europol-asetuksen mahdollisen rikkomisen. Ehdotimme lausunnossamme erityisesti, että Europol perustaisi sisäisen

hallintojärjestelmän, jotta koneoppimismallien kehittämisen aikana voidaan varmistaa, että Europol tunnistaa perusoikeuksiin ja -vapauksiin kohdistuvat riskit, joita näiden innovatiivisten teknologioiden käyttö aiheuttaa, vaikka Europol ei aina olisikaan asemassa, jossa se pystyisi vähentämään niitä kaikkia kehityksen nykytason perusteella. Tällaisten mallien kehittäminen ja käyttö oli myös yksi syyskuussa 2021 pidetyn Europolin vuotuisen tarkastuksen aiheista. Tarkastus koski Europolin koneoppimistyökalujen kehittämisprosessia ja siihen liittyvän tietosuojan riskinarviointiprosessia.

Toinen tärkeä osa työtämme vuonna 2021 koski Europolin suurten data-aineistojen käsittelyä koskevaa tutkimustamme, joka aloitettiin alun perin vuonna 2019. Joulukuussa 2021 päätimme käyttää korjaavia toimivaltuuksiamme antamalla [määräyksen](#) - josta ilmoitettiin virallisesti Europolille 3. tammikuuta 2022 - sellaisten tietojen poistamiseksi, jotka koskevat yksilöitä, joilla ei ole osoitettuja yhteyksiä rikolliseen toimintaan (rekisteröidyn luokittelu). Tarkemmin sanottuna asetamme Europolille kuuden kuukauden säilytysajan henkilötietojen suodattamiseen ja poimimiseen ja 12 kuukauden ajanjakson Euroopan tietosuojavaltuutetun päätöksen noudattamiseen. Päätös on seurausta siitä, kun Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi Europolille syyskuussa 2020 huomautuksen suurten tietomäärien jatkuvasta säilyttämisestä ilman rekisteröidyn luokittelua, mistä aiheutuu riskejä yksilöiden perusoikeuksille.

[Eurojustin valvonta](#)

Vuonna 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu jatkoi tiivistä työskentelyä Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston [Eurojustin](#) tietosuojavastaavan ja muun käyttöhenkilökunnan kanssa antamalla tarvittaessa epävirallisia neuvoja.

[EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan kauppa- ja yhteistyösopimuksen](#) hyväksymisen jälkeen olimme mukana hienosäätämässä Eurojustin suhteita Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi neuvoja tietosuojaan liittyvistä käytännön kysymyksistä ja antoi lausuntoja Eurojustin ja Yhdistyneen kuningaskunnan sisäasiainministeriön välisistä työjärjestelyistä.

Ensimmäinen Eurojustin tietosuojatoimia koskeva tietosuojatarkastuksemme tehtiin lokakuussa 2021. Tarkastus oli alun

perin tarkoitus tehdä vuonna 2020, mutta sitä siirrettiin pandemian takia. Euroopan tietosuojavaltuutetun tarkastuksessa keskityttiin Eurojustin käsittelemiin operatiivisiin henkilötietoihin ja tarkasteltiin tiedonsiirtoa Eurojustin ulkosuhteissa, terrorismin vastaisen rekisterin toimintaa ja tietoturva sekä erityisesti Eurojustin asianhallintajärjestelmän käyttöä ja toimintaa. Tarkastukseen kuuluvan, Euroopan tietosuojavaltuutetun paikan päällä tekemän käynnin jälkeen totesimme, että Eurojustin tietosuojaa koskevan säädöskehityksen noudattaminen oli yleisesti ottaen tyydyttävää, eikä sen noudattamisessa havaittu kriittisiä seikkoja.

EPPOn valvonta

Euroopan syyttäjänvirasto (EPP) on itsenäinen eurooppalainen elin, jolla on valtuudet tutkia unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia sekä nostaa niistä syyte, aloitti toimintansa kesäkuussa 2021.

Tätä varten työmme ja pyrkimyksemme vuonna 2021 keskittyivät tukemaan EPP:n perustamista ennen sen toiminnan aloittamista. Tehokasta yhteistyötä varten Euroopan tietosuojavaltuutetun valvoja tapasi Euroopan pääsyyttäjän Laura Kövesin ja he keskustelivat tämänhetkisestä ja tulevasta yhteistyöstä.

Frontexin valvonta

Vuonna 2021 tuimme myös Euroopan raja- ja merivartiostalon [Frontexin](#) toimia. Virasto vastaa Euroopan rajojen tehokkaasta hallinnasta.

Annoimme ohjeita Frontexin toimista EU:n jäsenvaltioiden avustamiseksi, kun maahantulijoita, jotka eivät täytä EU:n alueelle jäämisen ehtoja, lähetetään takaisin kotimaahansa. Annoimme erityisesti neuvoja teknisistä työkaluista, joita Frontex ja EU:n jäsenvaltiot käyttävät tässä yhteydessä, ja annoimme [neuvoja](#) kyseisten maahanmuuttajien henkilötietojen siirtämisestä EU:n ulkopuolisiin maihin.

Lisätietoja Euroopan tietosuojavaltuutetun työstä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella on luvussa 4: Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen valvonta.

1.4.

Euroopan digitaalisen tulevaisuuden rakentaminen

[Euroopan tietosuojavaltuutetun toimikauden 2020–2024 strategian](#) mukaisesti arvostamme aloitteita, joissa Euroopassa luodut tiedot hyödyttävät eurooppalaisia yrityksiä ja yksilöitä ja niitä käsitellään EU:n arvojen mukaisesti turvallisemman digitaalisen tulevaisuuden rakentamiseksi. Vuosikertomuksessa 2021 olevia muita esimerkkejä toimistamme ovat antamamme lausunnot useista unionin lainsäätäjien aloitteista, joilla on vaikutuksia yksilöiden henkilötietojen suojaan.

Digimarkkinasäädös ja digipalvelusäädös

Helmikuussa 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu julkaisi kaksi lausuntoa. Toinen koski EU:n [digimarkkinasäädöstä](#) ja toinen EU:n [digipalvelusäädöstä](#).

Pidimme myönteisenä ehdotusta digipalvelusäädökseksi, jonka tavoitteena on edistää avointa ja turvallista verkkoympäristöä. Suosittelimme, että käyttöön otetaan lisätoimenpiteitä, joilla suojellaan yksilöitä entistä paremmin, kun on kyse sisällön moderoinnista, kohdennetusta verkkomainonnasta ja suosittelujärjestelmistä, joita käytetään esimerkiksi sosiaalisen median ja markkinapaikkojen kaltaisilla verkkoalustoilla.

Digimarkkinasäädöksen osalta korostimme kilpailukykyisten digitaalisten markkinoiden vaalimisen tärkeyttä, jotta yksilöillä on entistä laajempi valikoima verkkoalustoja ja palveluita käytettävänä.

Tekoäly

Kesäkuussa 2021 annoimme yhdessä [Euroopan tietosuojaneuvoston](#) kanssa [yhteisen lausunnon](#) Euroopan komission ehdotuksesta tekoälysäädökseksi. Yksilöillä on oikeus yksityisyyteen ja turvallisuuteen, minkä vuoksi esitimme kehotuksen kieltää yleisesti tekoälyn käyttö ihmisten ominaisuuksien automaattiseen tunnistamiseen julkisissa tiloissa.

EU:n kyberturvallisuusstrategia

Maaliskuussa 2021 annoimme lausunnon unionin lainsäätäjän ehdotuksesta tarkistetuksi verkko- ja tietoturvadirektiiviksi, jonka tavoitteena on korvata voimassa oleva [EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivi](#), ja se on osa EU:n kyberturvallisuusstrategiaa. Lausunnossamme korostimme sitä, että on tärkeää sisällyttää yksityisyyden suoja ja tietosuoja ehdotettuun direktiiviin ja kaikkiin tuleviin aloitteisiin, jotka perustuvat EU:n kyberturvallisuusstrategiaan. Näin voidaan toimia kokonaisvaltaisesti, kun hallitaan kyberturvallisuusriskejä ja suojellaan yksilöiden henkilötietoja.

Digitaalinen vihreä todistus

Huhtikuussa 2021 annoimme Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa [yhteisen lausunnon digitaalista vihreää todistusta koskevista ehdotuksista](#). Digitaalisella vihreällä todistuksella pyritään helpottamaan vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttöä EU:ssa covid-19-pandemian aikana. Se tapahtuu luomalla yhteinen kehys covid-19-rokotuksia ja -testausta sekä taudista parantumista koskevien yhteentoimivien todistusten myöntämiselle, todentamiselle ja hyväksymiselle.

Yhteisellä lausunnolla kehoitimme lainsäätäjiä varmistamaan, että digitaalinen vihreä todistus on täysin henkilötietojen suoja koskevan EU:n lainsäädännön mukainen. Yhteisessä lausunnossamme painotimme sitä, että digitaalisen vihreän todistuksen käyttö ei saa millään tavalla suoraan tai välillisesti johtaa yksilöiden syrjintään. Sen on myös oltava täysin tarpeellisuus-, suhteellisuus- ja vaikuttavuusperiaatteiden mukainen.

1.5.

Lainsäädäntöä koskevien kuulemisten lisääntyminen

EU:n toimielinten, elinten ja virastojen tietosuoja-asetuksen, [asetuksen \(EU\) 2018/1725](#), voimaantulosta alkaen lainsäädäntöä koskevien kuulemisten määrä on lisääntynyt merkittävästi.

Vuonna 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu vastasi 88 viralliseen lainsäädäntöä koskevaan kuulemiseen, kun vuonna 2020 vastaava luku

oli 27. Näihin 88:aan lainsäädäntöä koskevaan kuulemiseen sisältyy 12 lausuntoa ja 76 virallista näkemystä sekä viisi yhteistä lausuntoa Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa.

Jyrkkä kasvu voi johtua useista tekijöistä.

Sellaisten lainsäädäntöaloitteiden määrä on lisääntynyt, jotka sisältävät säännöksiä, joilla on vaikutusta yksilöiden oikeuksien ja vapauksien suojaan, kun on kyse henkilötietojen käsittelystä. Näin ollen yhä useammat EU:n toimielimet ja organisaatiot ovat ottaneet yhteyttä Euroopan tietosuojavaltuutettuun lainsäädäntöä koskevan kuulemisen vuoksi.

Kasvu johtuu myös Euroopan tietosuojavaltuutetun kuulemistehtävän vahvistamisesta asetuksen (EU) 2018/1725 [42 artiklan](#) nojalla. Siinä asetetaan Euroopan komissiolle selkeä positiivinen velvoite kuulla meitä sellaisten lainsäädäntöehdotusten ja muiden ehdotusten osalta, joilla on vaikutusta yksilöiden oikeuksien ja vapauksien suojeluun henkilötietojen käsittelyssä.

Muiden seikkojen ohella tietoisuus tietosuojaan liittyvistä kysymyksistä on lisääntynyt Euroopan komission yksiköissä. Tietoisuuden lisääntyminen johtuu sekä Euroopan tietosuojavaltuutetun tiedottamistoimista että Euroopan komission tekemistä sisäisistä selvennyksistä.

Vuonna 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi joukon merkittäviä lausuntoja erityisesti kolmesta seuraavasta aihealueesta: digitaalisista alustoista, rahoituspalveluista sekä oikeus- ja sisäasioista.

Yhteiset lausuntomme Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa koskivat muun muassa tekoälyä, digitaalista vihreää todistusta ja vakiosopimuslausekkeita.

Vuonna 2021 antamamme keskeisimmät viralliset näkemyksemme koskivat muun muassa oikeus- ja sisäasioita ja Euroopan terveysunionipakettia.

Lisätietoja Euroopan tietosuojavaltuutetun lainsäädäntöä koskevista kuulemisista vuonna 2021 on luvussa 6: Lainsäädäntöä koskevat kuulemiset.

1.6.

Euroopan unionin tuomioistuimessa annetut tiedot

Vuonna 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui neljään Euroopan unionin tuomioistuimen kuulemiseen, jotka käsittelivät eri aiheita. Toimemme asioissa, jotka ovat vireillä Euroopan unionin tuomioistuimessa, on yksi konkreettisista tavoista täyttää neuvonantajan roolimme. Toimillamme voimme korostaa tiettyjä tietosuojaan liittyviä kysymyksiä, jotta varmistetaan, että yksilöiden perusoikeuksia yksityisyyteen ja tietosuojaan kunnioitetaan.

Matkustajarekisterit

Heinäkuussa 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu vastasi Euroopan unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin ja osallistui suulliseen kuulemiseen asiassa, joka koski matkustajarekisteritietojen (PNR) käyttöä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syytetoimia varten annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin [\(EU\) 2016/681](#) (joka sisältää myös matkustajien varaustiedot matkustettaessa) pätevyyttä ja tulkintaa ([asia C-817/19](#)).

Kantaja, belgialainen kansalaisjärjestö Ligue des droits humains, väitti Belgian perustuslakituomioistuimessa, joka pyysi ennakkoratkaisua, että Belgian PNR-lainsäädännössä, jonka avulla matkustajarekisteridirektiivi on otettu käyttöön, puututtiin laittomasti yksilöiden yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskeviin oikeuksiin. Kantaja katsoi, että erityisesti henkilötietojen käsittelytoimet, joita siihen sisältyi, eivät olleet välttämättömiä eivätkä oikeasuhteisia tietosuojalainsäädännössä vahvistettujen perusteiden mukaisesti.

Kuulemisen aikana Euroopan tietosuojavaltuutettu painotti tarvetta tehokkaille suojatoimille, joilla voidaan lieventää PNR-tietojen käsittelystä aiheutuvia riskejä, kun huomioidaan sen laaja-alainen, systemaattinen ja rajoittava luonne. Euroopan tietosuojavaltuutettu esitti myös epäilyjä EU:n sisäisten lentojen ja muiden EU:n sisäisten rajat ylittävien julkisten liikennevälineiden PNR-tietojen käsittelyn yhdenmukaisuudesta perussopimusten ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan kanssa.

Tietojen säilyttäminen

Syyskuussa 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui kahteen Euroopan unionin tuomioistuimen kuulemiseen asioissa, jotka koskivat tietojen säilyttämistä.

Ensimmäinen kuuleminen koski sitä, ovatko Saksan ja Irlannin henkilötietojen säilyttämistä lainvalvontatarkoituksia varten koskevat lainsäädännöt [sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin](#) 15 artiklan, jossa säädetään rajoituksista yksilöiden yksityisyyden suojaan ja henkilötietojen suojaan sähköisen viestinnän alalla, mukaisia (asiat C-793/19, C-794/19 ja C-140/20).

Kuulemisen aikana Euroopan tietosuojavaltuutettu totesi uudelleen, että olisi mahdollista suunnitella selkeä ja täsmällinen lainsäädäntö, jossa säädettäisiin rajoitetusta mutta tehokkaasta järjestelmästä, jolla sähköisen viestinnän liikenne- ja sijaintitietoja, myös sellaisten käyttäjien tietoja, joilla ei ensi silmäyksellä näytä olevan objektiivista yhteyttä tavoitteeseen, voidaan säilyttää ja käyttää tavalla, joka on Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukainen, ja että säilytettyjen tietojen säilyttämistä ja käyttöä ei pitäisi tarkastella täysin toisistaan erillään.

Toinen kuuleminen koski kahta Ranskaa koskevaa asiaa, jotka käsitelivät tietojen säilyttämistä [EU:n markkinoiden väärinkäyttödirektiivissä](#) ja [markkinoiden väärinkäyttöasetuksessa](#) tarkoitettujen sisäpiirikauppojen ja markkinoiden manipuloinnin tutkimista varten (asiat C-339/20 ja C-397/20). Yksi tarkasteltavista kysymyksistä oli, sallisiko kyseinen lainsäädäntö kansallisen lainsäätäjän pyytää henkilötietojen yleistä säilyttämistä, jotta toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää niitä, kun ne tutkivat sisäpiirikauppoja ja markkinoiden manipulointia.

Euroopan tietosuojavaltuutettu otti kuulemisessa kannan, että kyseisten säännösten tavoitteena ei ole luoda oikeusperustaa tietojen säilyttämiselle.

Rahanpesun torjunta

Lokakuussa 2021 Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistui Euroopan unionin tuomioistuimen kuulemiseen asiassa, joka koski rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämistä koskevaa direktiiviä [\(EU\) 2018/843](#) (asia C-601/20). Kuulemisessa keskityttiin erityisesti siihen, kuinka

kyseisen direktiivin asiaankuuluvia säännöksiä tulkitaan, kun on kyse yleisön pääsystä tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskeviin tietoihin, ja noudattaako kyseinen tulkinta Euroopan unionin perusoikeuskirjaa ja yleistä tietosuojaa-asetusta.

Syyskuussa 2021 julkaistun rahanpesun torjuntaa koskevan lausuntomme mukaisesti totesimme, että yleisön pääsy tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskeviin tietoihin direktiivissä säädetyn mukaisesti ei ole välttämätön eikä oikeasuhteinen.

1.7.

Uusi TechSonar-aloite

Yksi Euroopan tietosuojavaltuutetun saavutuksista vuonna 2021 oli uuden aloitteen, [TechSonarin](#), käynnistäminen syyskuussa.

TechSonar-raporttimme tavoitteena on ennakoida kehittymässä olevia teknologian suuntauksia, jotta voimme ymmärtää niiden tulevaa kehitystä ja etenkin niiden mahdollisia vaikutuksia tietosuojaan ja yksilöiden yksityisyyteen.

Uusi aloite on seurausta Euroopan tietosuojavaltuutetun pohdinnasta. Covid-19-pandemia yhdessä muiden tekijöiden kanssa on kiihdyttänyt teknistä muutosta, kun uusia teknologioita ja työkaluja on otettu käyttöön. Emme useinkaan tiedä kyseisten teknologioiden todellisia pääkäyttötarkoituksia, ennen kuin niitä on käytetty tietyissä yhteyksissä. Usein vasta silloin ymmärrämme kyseisten teknologioiden arvon ja riskit, joita niistä voi koitua yhteiskunnalle. Tätä varten Euroopan tietosuojavaltuutettu uskoo vakaasti, että on välttämätöntä toimia ennakkoon. Toisin sanoen sen sijaan, että reagoitaisiin uusiin kehittymässä oleviin teknologioihin, kun niiden lisäarvo ja yhteiskuntaan kohdistuvat riskit ovat jo kehittyneet, meidän olisi voitava ennakoida niiden kehittyminen. Näin voisimme varmistaa, että kyseisiä teknologioita kehitetään niiden synnyn alkuvaiheesta alkaen yksilöiden perusoikeuksien, myös yksityisyyden suoja ja tietosuojaa koskevien oikeuksien, mukaisesti.

Näin ollen TechSonar on prosessi, jonka tavoitteena on lisätä Euroopan tietosuojavaltuutetun toimintamahdollisuuksia teknologian kentän jatkuvassa analysoinnissa, jotta voimme valita tulevalle vuodelle ennakoimamme tekniikan suuntaukset.

TechSonar-aloitteen avulla voimme jatkossakin määrittää, mitä teknologioita kannattaa valvoa tällä hetkellä, jotta on mahdollista valmistautua entistä kestävämpään digitaaliseen tulevaisuuteen, jossa henkilötietojen suoja taataan tehokkaasti.

Vuoden 2021 ensimmäisessä TechSonar-raportissamme sisäisten asiantuntijoiden työryhmämme päätti tutkia seuraavia kuutta ennakoitua teknologian suuntausta: älykkäät rokotustodistukset, synteettinen data, keskuspankin digitaalivaluutta, Just walk out -teknologia, jatkuva biometrinen todennus ja digitaaliset hoidot.

Lisätietoja TechSonar-aloitteesta ja Euroopan tietosuojavaltuutetun työstä tekniikan ja tietosuojan alalla on luvussa 5: Tekniikka ja tietosuoja.

1.8.

Henkilöstö, talousarvio ja hallinto

Vuonna 2021 Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstö-, talousarvio- ja hallintoyksikkö tuki Euroopan tietosuojavaltuutetun hallinto- ja operatiivisia ryhmiä. Tavoitteena on varmistaa, että niillä on tarvittavat taloudelliset, henkilöstöön liittyvät ja hallinnolliset resurssit ja välineet, jotta [Euroopan tietosuojavaltuutetun toimikauden 2020–2024 strategiassa](#) asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa.

Covid-19-pandemian hallinta

Osana vuonna 2021 toteutettuja toimia ja aloitteita henkilöstö-, talousarvio- ja hallintoyksikkö otti käyttöön sisäisen strategian. Se koski asteittaista ja turvallista paluuta Euroopan tietosuojavaltuutetun toimitiloihin Belgian covid-19-toimenpiteiden ja muiden EU:n toimielinten, elinten ja laitosten hyväksymien toimenpiteiden mukaisesti. Siksi henkilöstö-, talousarvio- ja hallintoyksikkö organisoi vaiheittaisen paluun Euroopan tietosuojavaltuutetun toimitiloihin pandemian aikana erityisten työjärjestelyiden ja terveys- ja turvallisuussääntöjen avulla.

Työhyvinvointi

Organisaationa keskitymme myönteisen vaikutuksen tekemiseen yhteiskunnassa. Yksi keskeisistä arvoistamme on kohdella yksilöitä, myös henkilöstöämme, kunnioittavasti. Luodakseen myönteisen, kunnioittavan ja turvallisen työympäristön henkilöstö-, talousarvio- ja hallintoyksikkö jatkoi useita jo vuonna 2021 käynnistettyjä aloitteita. Näin varmistetaan Euroopan tietosuojavaltuutetun henkilöstön työhyvinvoinnin korkea taso, kun tehdään tiivistä yhteistyötä Euroopan tietosuojavaltuutetun hyvinvointikoordinaattorin kanssa.

Tietosuoja-asiantuntijoiden palkkaaminen

Yksi toimikauden 2020–2024 strategiassamme säädetyistä painopisteistä on sijoittaa tietämyksenhallintaan, jotta voimme varmistaa työemme parhaan laadun ja palkata monimuotoisia, monialaisia ja ammattitaitoisia työntekijöitä. Näin ollen keskitymme vuonna 2021 palkkaamaan tietosuoja-asiantuntijoita, jotka täyttävät Euroopan tietosuojavaltuutetun tarpeet.

Työolojen mukauttaminen

Pandemian ja kokoaikaisen etätyön aiheuttamat muutokset työympäristössämme edellyttivät syvällistä pohdintaa työolojen mukauttamisesta. Harkitsimme eri seikkoja, kuten työaika, hybridityöskentelyä ja etätyötä ulkomailta käsin. Henkilöstö-, talousarvio- ja hallintoyksikkö aloitti pohdinnan ja ehdottaa uusia sääntöjä, joista keskustellaan ja sovitaan henkilöstökomiteassa. Tavoitteena on hyväksyä nämä säännöt vuoden 2022 puoleenväliin mennessä.

Katse tulevaisuuteen: Euroopan tietosuojatalon perustaminen

Euroopan tietosuojavaltuutetusta ja Euroopan tietosuojaneuvostosta tuli nykyisten Brysselissä sijaitsevien tilojen ainoat käyttäjät, kun Euroopan oikeusasiamies muutti pois lokakuun 2021 lopulla. Tämän vuoksi aloitimme tilojemme muuttamisen Euroopan tietosuojataloksi, jotta tiloista voi tulla Brysselissä sijaitseva, Euroopan yksityisyyden suojan ja tietosuojan keskittymä. Hanke alkoi vuonna 2021 ja jatkuu vuonna 2022.

Lisätietoja on luvussa 12: Henkilöstö, talousarvio ja hallinto.

1.9.

Euroopan tietosuojavaltuutetun viestintätoimet

Tietosuojaan kohdistuva yleinen mielenkiinto ja tietosuojaan sitoutuminen sekä tietosuojaviranomaisten työmäärä lisääntyvät koko ajan, varsinkin ihmisten päivittäisen elämän digitalisaation lisääntyessä. Ihmiset ovat tietoisempia ja yhä huolestuneempia digitaalisesta jalanjäljestään ja henkilötietojensa suojaamisen tärkeydestä. Euroopan tietosuojavaltuutetun tiedotus- ja viestintäjaoston tavoitteena on siten varmistaa, että Euroopan tietosuojavaltuutetun toimet ja viestit tavoittavat asiaankuuluvan yleisön oikeaan aikaan.

Tiedotus- ja viestintäjaoston tehtävä, jota on vahvistettu [Euroopan tietosuojavaltuutetun toimikauden 2020–2024 strategiassa](#), on selventää ja edistää Euroopan tietosuojavaltuutetun työtä. Näin sitoudumme asettamaan tietosuojaan liittyvät kysymykset ja etenkin käsittelytoimien ja teknologioiden mahdolliset vaikutukset yksilöihin ja heidän henkilötietoihinsa paremmin suuren yleisön saataville. Tämä tapahtuu antamalla tietoja Euroopan tietosuojavaltuutetun päivittäisestä työstä selkeällä kielellä ja asianmukaisten viestintävälineiden kautta.

Tätä varten työmme vuonna 2021 keskittyi Euroopan tietosuojavaltuutetun visuaalisen ilmeen kehittämiseen ja nykyaikaistamiseen. Uuden yrityskuvamme on tarkoitus kuvastaa Euroopan tietosuojavaltuutetun asemaa tietosuojan ja yksityisyyden suojan alan maailmanlaajuisena edelläkävijänä niin EU:ssa kuin sen ulkopuolellakin. Sen pitää myös merkitä Euroopan tietosuojavaltuutetun historian uutta aikakautta, jossa keskitytään rakentamaan entistä enemmän turvallisempaa digitaalista tulevaisuutta.

Suuri osa tiedotus- ja viestintäjaoston ajasta ja vaivasta kuluu Euroopan tietosuojavaltuutetun toimien edistämiseen kolmella vakiintuneella sosiaalisen median kanavalla. Ne ovat: Twitter, LinkedIn ja YouTube. Tähän voi kuulua tiettyjen aiheiden ympärille rakentuvien sosiaalisen median kampanjoiden kehittäminen, tietosuojavaltuutetun edistäminen osallistumaan tärkeisiin tapahtumiin ynnä muuta. Olemme myös jatkaneet sisällön luomista ja julkaisemista Euroopan tietosuojavaltuutetun verkkosivustolla. Julkaisuja ovat muun muassa

tiedotteet, alati kasvava uutiskirje, blogikirjoitukset monenlaisista aiheista ja Euroopan tietosuojavaltuutetun lehdistötiedotteet.

Lisätietoja on luvussa 11: Euroopan tietosuojavaltuutetun viestintätoimet.

1.10.

Keskeiset tulosindikaattorit

Käytämme useita keskeisiä tulosindikaattoreita (KTI) seurattessamme suorituskykyämme Euroopan tietosuojavaltuutetun strategiassa asetettujen keskeisten tavoitteiden pohjalta. Näin varmistetaan, että toimia pystytään tarvittaessa mukauttamaan, jotta työn vaikuttavuutta ja resurssien tehokasta käyttöä voitaisiin lisätä.

Seuraava keskeisten tulosindikaattorien tulostaulu sisältää lyhyen kuvauksen kustakin keskeisestä tulosindikaattorista ja tulokset 31. joulukuuta 2021. Näitä tuloksia verrataan alkuperäisiin tavoitteisiin tai edellisen vuoden tuloksiin, jotka toimivat indikaattorina. Nämä keskeiset tulosindikaattorit tarkistettiin osittain vuoden 2020 lopussa, jotta varmistetaan suoritusarvojen mukauttaminen Euroopan tietosuojavaltuutetun toimien kehitykseen.

Vuonna 2021 saavutettiin tai ylitettiin – joissakin tapauksissa huomattavasti – asetetut tavoitteet kahdeksassa yhdeksästä keskeisestä tulosindikaattorista. Vain yhdessä indikaattorissa (KTI8: Henkilöstötaulukon käyttöaste) jäätiin asetetusta tavoitteesta.

Nämä tulokset osoittavat selvästi sen myönteisen tuloksen, jonka olemme saaneet strategisten tavoitteidemme toteuttamisesta koko vuoden ajan. Tämä on tapahtunut huolimatta haastavista olosuhteista, joissa Euroopan tietosuojavaltuutetun täytyi edelleen toimia covid-19-pandemian vuoksi.

KESKEISET TULOSINDIKAATTORIT		Tulokset 31.12.2021	Tavoite 2021
KTI 1 Sisäinen indikaattori	Sellaisten tekniikan seuranta ja käytön edistämistä koskevien julkaisujen kaltaisten aloitteiden määrä, joilla tehostetaan yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa ja jotka ovat Euroopan tietosuojavaltuutetun yksin tai yhdessä muun tahon kanssa organisoimia	16 aloitetta	10 aloitetta
KTI 2 Sisäinen ja ulkoinen indikaattori	Niiden toimien määrä, jotka keskittyvät eri alojen välisiin toimintalinjaratkaisuihin (sisäiset ja ulkoiset)	8 toimea	8 toimea
KTI 3 Sisäinen indikaattori	Niiden kansainvälisessä yhteistyössä (tietosuojan maailmankokous, asiantuntijakeskukset, OECD, GPEN, kevätkonferenssi, kansainväliset järjestöt) käsiteltyjen tapausten määrä, joihin Euroopan tietosuojavaltuutettu on osallistunut merkittävästi kirjallisella aineistolla	17 tapausta	5 tapausta
KTI 4 Ulkoinen indikaattori	Niiden tapausten määrä, joissa Euroopan tietosuojavaltuutettu oli pääesittelijä, esittelijä tai laadintaryhmän jäsen Euroopan tietosuojaneuvostossa	23 tapausta	5 tapausta
KTI 5 Ulkoinen indikaattori	Euroopan komission lainsäädäntöä koskeviin kuulemispyyntöihin vastauksena annettujen 42 artiklan mukaisten lausuntojen ja Euroopan tietosuojaneuvoston kanssa yhteisten lausuntojen määrä	17	Vertailu edelliseen vuoteen

KTI 6 Ulkoinen indikaattori	Paikan päällä tai etänä suoritettujen tarkastusten/käyntien määrä	4 tarkastusta ja 1 käynti 43 EU:n toimielintä, elintä ja laitosta, joita toimet koskevat	3 eri tarkastusta/ käyntiä 30 EU:n toimielintä, elintä ja laitosta, joita toimet koskevat
KTI 7 Ulkoinen indikaattori	Euroopan tietosuojavaltuutetun Twitter-, LinkedIn- ja YouTube-tilien seuraajien määrä	Twitter: 25 826 LinkedIn: 49 575 YouTube: 2 438	Edellisen vuoden tulokset +10%
KTI 8 Sisäinen indikaattori	Henkilöstötaulukon käyttöaste	88%	90%
KTI 9 Sisäinen indikaattori	Talousarvion toteuttaminen	86,12%	80%

The background features a complex network of thin, light blue lines connecting various-sized circular nodes. The nodes are scattered across the frame, with some appearing as small dots and others as larger, more prominent circles. The overall aesthetic is technical and digital, set against a gradient of dark blue.

EU:N YHTEYSTIEDOT

Henkilökohtaisesti

Euroopan unionin alueella toimii satoja Europe Direct -tiedotuspisteitä. Lähimmän tiedotuspisteen osoite löytyy verkosta: https://europa.eu/european-union/contact_fi

Puhelimitse tai sähköpostitse

Europa Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin kysymyksiisi. Palveluun voi ottaa yhteyttä

- maksuttomaan puhelinnumeroon 00 800 6 7 8 9 10 11 (jotkut operaattorit voivat veloittaa puhelusta maksun),
- tavalliseen puhelinnumeroon +32 22999696 tai
- sähköpostitse osoitteeseen https://europa.eu/european-union/contact_fi

Tietoa EU:sta

Verkkosivut

Tietoa Euroopan unionista on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä Europa-verkkosivustolla osoitteessa https://europa.eu/european-union/index_fi

EU:n julkaisut

EU:n maksuttomia ja maksullisia julkaisuja voi tilata osoitteesta <https://publications.europa.eu/fi/publications>

Ilmaisia julkaisuja on mahdollista saada usean kappaleen erinä ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun tai paikalliseen tiedotuspisteeseen (katso https://europa.eu/european-union/contact_en).

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n koko lainsäädäntö vuodesta 1952 ja muuta tietoa EU:n oikeudesta on saatavilla kaikilla virallisilla kielillä EUR-Lex-tietokannassa osoitteessa <http://eur-lex.europa.eu>

Avointa dataa EU:sta

EU:n avoimen datan portaalin (<http://data.europa.eu/euodp/fi>) kautta on saatavilla EU:n data-aineistoja. Dataa voi ladata ja käyttää uudelleen maksutta sekä kaupallisiin että muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin.

Twitter:

@EU_EDPS

LinkedIn:

EDPS

YouTube:

European Data Protection Supervisor

Euroopan unionin
julkaisutoimisto

EDPS